

ПОДБОР И СЕЛЕКЦИЯ В ЛЕКАТА АТЛЕТИКА ПРИ УЧАЩИ И СТУДЕНТИ

Доц. Анжел Иванов, доктор; Доц. Веселин Василев, доктор; Ст. пр. Иваило Илиев; Пловдивски университет "Паусий Хилендарски"

Assoc. Prof. Angel Ivanov, Ph. D., Assoc. Prof. Vesselin Vassilev, Ph. D., Senior Lecturer Ivailo Iliev, Plovdiv University

SELECTION OF SCHOOL AND UNIVERSITY STUDENTS IN ATHLETICS

A sociological survey has been carried out on the factors for university students' motivation and interest in regular athletics classes. Practical means and methods to improve the effectivity of this process have been suggested.

Scientific opponents: Assoc. Prof. Yulian Karabiberov, Ph. D., Assoc. Prof. Marin Gudev, Ph. D.

Въпреки че родната лека атлетика по традиции продължава да ни радва със своите олимпийски, световни и европейски призовори, което е колкото радвашо, толкова и озадачавашо на фона на общите проблеми на физическото възпитание и спорта в страната. Много специалисти с тревога си задават въпроса докога българската лека атлетика ще продължи да отстоява световните си позиции на фона на нарастващите проблеми породени от социално-икономическите и политически промени в страната. Обществото има нужда от този преход, стига той да не руши, а да съхранява достиженията в спортната наука и практика и по конкретно в леката атлетика, за което сме доказали, че сме на световно равнище. Леката атлетика е един чудесен спорт доказал своята водеща роля и значение за физическото развитие на личността още от най-ранна детска възраст. Също така голяма част от достиженията на този спорт се ползват за повишаване на равнището на други спортове. Нещо повече, едва ли има спорт, който в своето развитие и усъвършенстване да не разчита повече или по малко на помощта, на средствата или методите на атлетиката. Поради тази причина може да твърдим, че развитието и популярността на леката атлетика са един от важните критерии за оценка на състоянието на спорта в държавата.

Щемно това състояние на спорта и по специално

на леката атлетика ни насочи към едно по-подробно проучване на проблемите изпречили се пред леката атлетика, която все още не е загубила своя устрем към световните върхове.

ЦЕЛ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО СА :

1. Състоянието на подбора и селекцията на младите лекоатлети, като критерии за понататъшното развитие на този спорт.
2. Изследване на мотивите и факторите влияещи на погръстващите за занимания с лека атлетика.
3. Съпоставителен анализ на състоянието на леката атлетика сред студентската младеж.

МЕТОДИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО:

1. Анкетно проучване на погрстващите и студентите за интересите, мотивите и факторите за предпочитанията им към занимания с лека атлетика.

2. Чрез педагогическо наблюдение, беседи и проучване на документи се конкретизират проблемите необходими за решаване от специалистите, спортната общественост и спортните организации

ОБЕКТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО:

Погрстващи лекоатлети от ССУ: "Васил Левски" - Пловдив - 14, лекоатлетически клубове - 32, УСП - 22, ВУЗ - 46, както и всички новопостъпили студенти в Аграрния университет - 410. Също така - 8 треньора по лека атлетика, 12 - учителя по физическо възпитание, ръководители на лекоатлетически клубове, УСП, бивши атлети и детели на леката атлетика.

От използваните анкети (основните въпроси ще представим в анализа) допълнени с многобройни беседи и с данни от продължителни наблюдения се целеше да се разкрият по пълно мотивите и факторите влияещи на погрстващите и впоследствие на студентите за занимание с лека атлетика

АНАЛИЗ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО:

Някои от отговорите на въпросите относно мотивацията им за занимание с лека атлетика ни насочва към:

Да станат известни спортисти:

68% таят в себе си желанието да станат, като Стефка Костадинова, Тереза Маринова и много други наши известни спортисти, дали своят принос, като запалили искрицата на надеждата в много от погрстващите, че и те могат да станат като тях.

Да станат здрави и красиви: 11,4%

Да придобият материални придобивки чрез спорта: 8,6%

Средство за успешна реализация в живота и професията: 4,6%

Изглежда, че част от анкетираните ученици са се вслушали в съветите на своите родители и близки, да спортуват, за да бъдат здрави и красиви и чрез тези си качества да се реализират успешно в живота. Интересен е факта, че тези мотиви с възрастта се променят. Реалността на живота си казва своето, защото отговорите в студентската възраст чертаят коренно различна картина. А именно голяма част от студентите, застават на позицията, че спорта е средство, което ще им помогне за по успешната им реализация в живота като цяло - 54,8%, а процента на желаещите да станат известни спортисти, както се очакваше падна на 2,4%. Желаещите да бъдат здрави и красиви се запазва в същия диапазон с тенденция на леко покачване - 12,6%, а желаещите да придобият материални блага чрез спорта са едва 1,8%. Учудващо голям е процента на тези които са очаквали повече от спорта, но са останали разочаровани - 28,4%.

От немаловажно значение за успешният подбор и селекция е проучването на факторите, които най-силно въздействат на погрстващите при ориентирането им към този вид спорт. И тук интересното е, че в сравнение със спортове, като футбол, тенис на корт и др., където водеше място имат медиите (телевизия, радио, вестници и списания), то при леката атлетика с относително равни дялове са: учители по физическо възпитание и треньор - 39,8%; - родители и близки - 27,4%; - медиите - 14,6%; - приятели

спортисти - 13,6%; - близостта до спортните терени - 4,2% и др. Тук е мястото да отбележим малкото време, което се отделя в медиите за лека атлетика, спорт който е дал много за прославата на България.

Проучване интересите на студентите в последните десет години, сочат голям спад в интереса им към занимания със спорт, което рефлектира и върху леката атлетика

От 11,8% през 1990г интереса към този спорт достига едва 2,4% през 2001г, което е доста тревожен факт. Наблюдават се две тенденции, които се отразяват върху този спад, а именно пренасочването на голяма част от студентите към така наречените модерни спортове, като културизма, тениса, боини изкуства, аеробика и др.

Леката атлетика, независимо от трудностите и проблемите, притежава качества и характеристики на спорт, които може да се практикува от всички независимо от пол, възраст, физическо и умствено състояние.

Недоумяваш е факта, че една идеално действаща система за подбор и селекция, от която в Пловдив са идвали да черпят опит от чужбина, в момента с лекота се разрушава. Центъра за селекция към ССУ "Васил Левски" вече не съществува, ученическата спортна школа е в процес на закриване и само един специалист по лека атлетика работи в нея. Извънрочните форми и секциите към училищата по лека атлетика са вече само спомен. На този негативен фон, как би се направил добър подбор и селекция, като основата на пирамидата е силно стеснена, а това вече е предпоставка за по-малък връх. Анализа не би бил пълен, ако не споменем факта, че мотива за работа на спортният специалист при тези ниски заплати е незначителен. Вместо да търси таланти и допълнително да се усъвършенства, той работи за допълнителни доходи, за да оцелее. Прег същата дилема са изправени голяма част от състезателите завършвайки средното си образование. Те са на кръстопът дали да учат във ВУЗ или да работят, а понякога съвместяват и двете, но тогава за спорт не остава време и сили. Немаловажен е и факта, че съдийството е на много ниско равнище. Тенденция е съдийственото по семейна линия, без да се обхващат специалистите обичайни този спорт.

Накрая колектива ще си позволи да изкаже някои препоръки, които са обсъдени и със спортните специалисти участвали в проучването.

1. Необходими са обединени усилия на всички обичайни този спорт за запазване на постигнатото с толкова труд и усилия на поколения специалисти и спортисти.

2. БФЛА, Катедра "Лека атлетика" към НСА, както и всички лекоатлетически клубове в страната да потърсят начини и форми за масовизирането на този спорт, като се търси активното съдействие на държавните структури.

3. Да се търси съдействието на медиите за по-масово и трайно отразяване на мероприятията на всички нива на леката атлетика.

ЛИТЕРАТУРА:

1. В. Василев, А. Иванов, И. Илиев, Проблеми на леката атлетика във ВУЗ-София - 2000 г.
2. А. Иванов, В. Василев, И. Илиев, Съпоставително изследване на мотивите за занимание със спорт в ученическа и студентска възраст - София - 2001г.